

Noordwijk aan de Rijn

Boekbespreking

Harrie Salman en Antoine Wilbers, *Noordwijk aan de Rijn. Zoet water en vruchtbare grond bij de Rijnmonding*. (Noordwijk, Stichting Geschiedschrijving Noordwijk & Hazenberg Archeologie, 2015). Verschenen als deel 8 in de reeks *Stap in het verleden*. 44 blz. ISBN 978-90-818683-8-9. € 12,50.

Dit vooral voor het basisonderwijs van Noordwijk geschreven boekje geeft een overzicht van de wateren in Noordwijk en omstreken in het verleden. Daarbij speelt de uitmonding van de Oude Rijn in de Noordzee uiteraard een hoofdrol, hetgeen ook uit de titel wel blijkt. De gemeentegrens tussen Noordwijk en Katwijk lag vroeger op een niet meteen voor de hand liggende plaats, maar als de verzande en verlande bedding van de Rijn ten noorden van het Uitwateringskanaal daarbij betrokken wordt, is alles ineens goed te begrijpen. Om te zien of de Rijn nòg veel noordelijker in zee uitmondde, of althans een nevenstroom had die ongeveer ter plaatse van het Vinkeveld stroomde, werd een reeks boringen gezet ten noorden van de Van den Bergh-stichting, ongeveer parallel aan de Gerleeweg. Het ging om 19 boringen op één lijn en twee min of meer in het verlengde daarvan tegen de duinvoet aan, met een overigens onlogische nummering, die nergens verklaard wordt. Het resultaat daarvan vormt de spil van de inhoud van het boekje.

De formule van de reeks, die vooral voor kinderen bedoeld is, brengt met zich mee dat op de linkerpagina een afbeelding staat en op de rechterbladzijde een bijbehorende tekst, bij wijze van uitleg. Op zich zijn de plaatjes en kaartjes prachtig en afgedrukt op dik papier, mooi ingebonden, zij het niet echt goedkoop. Ook de tekst is heel bevattelijk geschreven. Kortom, veel lof voor deze uitgave. Maar toch valt er nog wel wat over op te merken. Zo is er een discrepantie tussen blz. 33 en pag. II onder 1122: de afdamming van de Rijn bij Wijk bij Duurstede wordt op p. 33 op 1121 gedateerd. Op de (reconstructie)kaart op p. 28 wordt Hoverathorp [Overdorp] geplaatst op de Zanderij in Katwijk, weliswaar met vraagteken, maar toch negerend het artikel van Freek Lugt in het *Leids Jaarboekje* 101 (2011) 19-32, dat Overdorp onder Oegstgeest situeert. En op de kaartjes op p. 18 en 20 zijn de twee tinten groen zo vreselijk moeilijk te onderscheiden dat je niet kleurenblind hoeft te zijn om het niet te zien. En dat waar het kaartmateriaal nu juist het toch wel waardevolste deel van het boekje is. Maar waar het de hamvraag betreft: er werd in de reeks boringen wel een duidelijke dichtgeslibde geul gevonden, maar het is de vraag of dat wel een (zee)arm van de Rijn betreft. Het kan net zo goed de duinwatering zijn, die het zoete water uit de duinen en het regenwater dat viel tussen de duinen en de eerste strandwal (naar het oosten) vanuit het noorden naar het zuiden moest afvoeren. Daarvoor is de aangetroffen geul wel wat breed, maar mogelijk werd die breed gehouden door af en toe instromend zeewater, toen de uitmonding nog open was. Kortom, een ondubbelzinnige verklaring is er nog amper, en slechts één reeks boringen is natuurlijk ook niet alleszeggend.

Maar al met al kan dit toch een aanwinst in de archeologische literatuur over onze streek genoemd worden.

PdB